

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ ТА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра адміністративного та фінансового права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан механіко-технологічного факультету
Механіко-технологічний факультет
Гратішко В.В.
_____ 2022 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри адміністративного
та фінансового права
протокол №7 від 04 травня 2022 р.
_____ Курило В.І.

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОП Транспортні технології
(на автомобільному транспорті)
_____ Савченко Л.А.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи митного законодавства та транспортне право

спеціальність _____ 275 Транспортні технології _____
освітня програма _____ Транспортні технології (на автомобільному транспорті)
Факультет (ІНІ) _____ механіко-технологічний _____
Розробники асистент кафедри адміністративного та фінансового права Стасюк
Н.А.

Київ-2022 р.

1. Опис навчальної дисципліни

«Основи митного законодавства та транспортне право»

Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь		
Галузь знань	27 «Транспорт»	
Спеціальність	275 «Транспортні технології (на автомобільному транспорті)»	
Освітній ступінь	Бакалавр	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістовних модулів	2	
Курсовий проект (робота)	-	
Форма контролю	Іспит	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Рік підготовки	4	
Семестр	8	
Лекційні заняття	15	
Практичні, семінарські заняття	30	
Лабораторні заняття	-	
Самостійна робота	75	
Індивідуальні завдання	-	
Кількість тижневих годин для денної форми навчання:	2	
аудиторних	1,5	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

«Основи митного законодавства та транспортне право»

Мета вивчення навчальної дисципліни: формування знань про митне законодавство та транспортне право, його особливості, історію розвитку та подальші перспективи.

Завдання: знати повноваження та функції державних інституцій у митній та транспортній сфері; джерела митного та транспортного права; забезпечити володіння системою знань про митний контроль; вміти аналізувати митно-правові норми, здійснювати їх пошук та систематизацію, аналізувати сучасний стан та перспективи розвитку митного законодавства; навчити вмінню правильно застосовувати знання для проходження митного контролю.

Міжпредметні зв'язки: адміністративне право, теорія держави і права, конституційне право, конституційне право зарубіжних країн, історія держави і права зарубіжних країн, державне право зарубіжних країн.

Вивчивши курс студент повинен

знати:

- поняття митного права та його місце в системі публічного права;
- поняття, предмет та систему митного права;
- поняття і класифікація джерел митного права;
- митні режими;
- правове регулювання процесу переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон;

уміти:

- тлумачити норми митного права, застосовувати їх у розв'язанні конкретних практичних завдань;
- застосовувати отримані знання при прийнятті рішення в конкретних ситуаціях з питань митного права;
- оперативно орієнтуватися і знаходити необхідні нормативні акти з питань митної справи.

Набуття компетентностей:

- Загальні компетентності (ЗК): розуміння місця і ролі митного та транспортного права в професійній діяльності, соціально-економічному розвитку суспільства.
- Фахові (спеціальні) компетентності (ФК): вміти використовувати засоби і методи права у сфері організації митних та транспортних відносин, навчитися здобувати правові знання щодо порядку публічного управління транспортною галуззю економіки, державного регулювання та державного контролю транспортно-господарської діяльності, системи норм міжнародного права та національної правової системи у сфері транспорту, особливостей засобів, методів та форм правового регулювання господарської діяльності на транспорті, видів норм-санкцій юридичної відповідальності за вчинення правопорушень.

3. Програма навчальної дисципліни
«Основи митного законодавства та транспортне право»

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	Ла б	ін д	с.р.		л	с	ла б	ін д	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовний модуль 1.												
Загальні положення теорії митного права	8	1	2			5						
Митне регулювання і митне законодавство	8	1	2			5						
Митна справа та митна політика	8	1	2			5						
Митне оформлення і декларування товарів та предметів, які переміщують через митний кордон України	8	1	2			5						
Країна походження товару	8	1	2			5						
Митна вартість товарів та методи її визначення	8	1	2			5						
Митні режими	8	1	2			5						
Правила переміщення через митний кордон України товарів та транспортних засобів	4	1	2			1						
Разом за змістовним модулем 1	60	8	16			36						
Змістовний модуль 2.												
Теоретичні основи транспортного права	12	1	2			9						
Система норм Міжнародного права та Національного законодавства у сфері транспорту	12	1	2			9						
Підприємства транспорту: основи правового статусу	12	1	4			7						
Правовий режим природних ресурсів і штучних утворень на транспорті	12	2	4			6						
Правове регулювання господарської комерційної діяльності на транспорті. Правовий режим надання транспортних послуг на автомобільному транспорті	12	2	2			8						
Разом за змістовним модулем II	60	7	14			39						
Загальна кількість годин	120	15	30			75						

5. Теми семінарських занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Загальні положення теорії митного права	2
2	Митне регулювання і митне законодавство	2
3	Митна справа та митна політика	2
4	Митне оформлення і декларування товарів та предметів, які переміщують через митний кордон України	2
5	Країна походження товару	2
6	Митна вартість товарів та методи її визначення	2
7	Митні режими	2
8	Правила переміщення через митний кордон України товарів та транспортних засобів	2
9	Теоретичні основи транспортного права	2
10	Система норм Міжнародного права та Національного законодавства у сфері транспорту	2
11	Підприємства транспорту: основи правового статусу	4
12	Правовий режим природних ресурсів і штучних утворень на транспорті	4
13	Правове регулювання господарської комерційної діяльності на транспорті. Правовий режим надання транспортних послуг на автомобільному транспорті	2
Всього годин		30

6. Індивідуальні завдання

1. Підготовка рефератів

Методичні поради. Написання реферату передбачає стисле (до 15 с.) викладення матеріалу за вказаною тематикою. Оформлення реферату передбачає: складання плану-структури, викладення його основного змісту та переліку наукових джерел, використаних автором. Індивідуальна робота має виконуватися самостійно студентом із урахуванням здатності до дослідницької роботи та аналізу викладеного матеріалу.

Теми рефератів:

1. Розвиток діяльності митної справи України
2. Поняття, предмет і метод митного права.
3. Система митного права і джерела митного права.
4. Державна митна політика: поняття, напрями і форми здійснення державної митної політики.
5. Організація митного контролю.
6. Зони митного контролю.
7. Здійснення митного контролю.
8. Загальні положення митного оформлення товарів, які переміщуються через митний кордон України.
9. Етапи митного оформлення.
10. Митне декларування: поняття, функції, форми і необхідна документація.
11. Учасники митного оформлення. Декларант, його права і обов'язки.
12. Міжнародно-правове регулювання електронного декларування товарів.
13. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
14. Тарифне регулювання: поняття, види та порядок нарахування податків.
15. Порядок сплати митних платежів.
16. Митні пільги: поняття, види, порядок і умови застосування.
17. Нетарифне регулювання.
18. Митна статистика як складова основ митної справи.
19. Завдання і система митної статистики.
20. Митна статистика зовнішньої торгівлі: поняття, цілі і загальна характеристика.

7. Методи навчання

Метод навчання – спосіб подання (представлення) інформації студентові в ході його пізнавальної діяльності, реалізований через дії, які зв'язують педагога й студента.

1. Пояснювально-ілюстративний метод або інформаційно-рецептивний.

- Назва походить від двох слів: інформація й рецепція (сприйняття).
- Студенти одержують знання на лекції, з навчальної або методичної літератури, через екранний посібник в "готовому" виді.
- Студенти сприймають і осмислюють факти, оцінки, висновки й залишаються в рамках репродуктивного (відтворюючого) мислення.
- Даний метод знаходить широке застосування у вузі для передачі великого масиву інформації.
- Інформаційно-рецептивний метод сам по собі не формує в студента умінь і навичок використання отриманих знань і не гарантує їх свідомого й міцного запам'ятовування.

2. Репродуктивний метод (репродукція - відтворення)

- Застосування вивченого на основі зразка або правила.
- Діяльність студентів носить алгоритмічний характер, тобто виконується за інструкціями, приписаннями, правилами в аналогічних, подібних з показаним зразком ситуаціях.
- Організовується діяльність студентів за кількаразовим відтворенням засвоєваних знань. Для цього використовуються різноманітні вправи, лабораторні, практичні роботи, програмований контроль, різні форми самоконтролю.
- Застосовується у взаємозв'язку з інформаційно-рецептивним методом (який передуює репродуктивному). Разом вони сприяють формуванню знань, навичок і вмінь в студентів, формують основні розумові операції (аналіз, синтез, узагальнення, перенос, класифікація).
- Не гарантує розвитку творчих здатностей студентів.

3. Метод проблемного викладу.

- Педагог до викладу матеріалу ставить проблему, формулює пізнавальне завдання на основі різних джерел і засобів.
- Показує спосіб рішення поставленого завдання.
- Спосіб досягнення мети - розкриття системи доказів, порівняння точок зору, різних підходів.
- Студенти стають свідками й співучасниками наукового пошуку.
- Студенти не тільки сприймають, усвідомлюють і запам'ятовують готову інформацію, але й стежать за логікою доказів, за рухом думки педагога.
- Підхід широко використовується в практиці ВНЗ.

4. Частково-пошуковий, або евристичний, метод.

- Полягає в організації активного пошуку рішення висунутих у навчанні (або сформульованих самостійно) пізнавальних завдань.
- Пошук рішення відбувається під керівництвом педагога, або на основі евристичних програм і вказівок.
- Процес мислення здобуває продуктивний характер.
- Процес мислення поетапно направляється й контролюється педагогом або самими учнями на основі роботи над програмами (у тому числі й комп'ютерними) і навчальними посібниками.
- Метод дозволяє активізувати мислення, викликати зацікавленість до пізнання на семінарах і колоквіумах.

5. Дослідницький метод.

- Проводиться аналіз матеріалу, постановки проблем і завдань і короткого усного або письмового інструктажу студентів.
- Студенти самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й виміри й виконують інші дії пошукового характеру.

- Завдання, які виконуються з використанням дослідницького методу, повинні містити в собі всі елементи самостійного дослідницького процесу (постановку завдання, обґрунтування, припущення, пошук відповідних джерел необхідної інформації, процес рішення завдання).

- У даному методі найбільш повно проявляються ініціатива, самостійність, творчий пошук у дослідницькій діяльності.

- Навчальна робота безпосередньо переростає в наукове дослідження.

Ще одна класифікація методів побудована на основі виділення джерел передачі змісту:

- *Словесні:* джерелом знання є усне або друковане слово (розповідь, бесіда, інструктаж і ін.)

- *Практичні методи:* Студенти одержують знання й уміння, виконуючи практичні дії (вправа, тренування, самоуправління).

- *Наочні методи:* джерелом знань є спостережувані предмети, явища, наочні приклади (ілюстрування, показ).

Дискусійні методи. Елементи дискусії (суперечки, зіткнення позицій, навмисного загострення й навіть перебільшення протиріч в обговорюваному змістовному матеріалі) можуть бути використані майже в будь-яких організаційних формах навчання, включаючи лекції.

- У лекціях-дискусіях звичайно виступають два викладачі, що захищають принципово різні точки зору на проблему, або один викладач, що володіє артистичним дарунком переконання (у цьому випадку іноді використовуються маски, прийоми зміни голосу).

- Предметом дискусії можуть бути не тільки змістовні проблеми, але й моральні, а також міжособистісні відносини самих учасників групи. Результати таких дискусій (особливо коли створюються конкретні ситуації морального вибору) набагато сильніше модифікують поведінку людини, чим просте засвоєння деяких моральних норм на рівні знання.

- Дискусійні методи виступають як засіб не тільки навчання, але й виховання.

Ділова гра, як метод активного навчання. Одним з найбільш ефективних активних методів навчання є ділова гра.

Розрізняють три сфери застосування ігрового методу:

1. Навчальна сфера: навчальний метод застосовується в навчальній програмі для навчання, підвищення кваліфікації.

2. Дослідницька сфера: використовується для моделювання майбутньої професійної діяльності з метою вивчення прийняття рішень, оцінки ефективності організаційних структур і т.д.

3. Оперативно-практична сфера: ігровий метод використовується для аналізу елементів конкретних систем, для розробки різних елементів системи освіти.

Педагогічна суть ділової гри:

- активізувати мислення студентів;
- підвищити самостійність майбутнього фахівця;
- внести дух творчості в навчання;
- наблизити навчання до професійної діяльності;
- підготувати студента до професійної практичної діяльності.

Можливості й вимоги методу ділової гри:

- головним питанням у проблемному навчанні виступає «чому», а в діловій грі - «що було б, якби...»

- метод розкриває особистісний потенціал студента: кожний учасник може діагностувати свої можливості поодиночі, а також і в спільній діяльності з іншими учасниками;

- у процесі підготовки й проведення ділової гри, кожний учасник повинен мати можливість для самоствердження й саморозвитку;

- викладач повинен допомогти студентові стати в грі тим, ким він хоче бути, показати йому самому його кращі якості, які могли б розкритися в ході спілкування.

Ціль **ділової гри** - сформувати певні навички й уміння студентів у їх активному творчому процесі.

Позитивні фактори в застосуванні ділових ігор:

- висока мотивація, емоційна насиченість процесу навчання;
- підготовка до професійної діяльності;
- післяігрове обговорення сприяє закріпленню знань.

В основі активних методів лежать:

- діалогічне спілкування, як між викладачем і студентами, так і між самими студентами;
- у процесі діалогу розвиваються комунікативні здатності;
- уміння вирішувати проблеми колективно;
- розвивається мова студентів.

8. Методи контролю

Одним із обов'язкових елементів навчального процесу є систематичний поточний контроль засвоєння знань та підсумкова оцінка рівня засвоєння навчального матеріалу і вміння використовувати ці знання на практиці.

Контроль за засвоєнням дисципліни проводиться постійно і поділяється на три види: вхідний, поточний, підсумковий.

Вхідний – за тестовими завданнями на знання основних юридичних категорій та понять в галузі правознавства

Поточний – проводиться у формі контрольних робіт, що складаються з тестових завдань, теоретичних та практичних занять в розрізі тем окремих змістових модулів, а також опитування на практичних заняттях.

Підсумковий – здійснюється за кредитно-модульною системою оцінювання знань і умінь студентів.

Матеріали, що стосуються методів контролю знань студентів, представлено у Навчально-методичному комплексі дисципліни.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль			Рейтинг з навчальної роботи $R_{нр}$	Рейтинг з додаткової роботи $R_{др}$	Рейтинг штрафний $R_{штр}$	Підсумкова атестація (залік)	Загальна кількість балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3					
0-100	0-100	0-100	0-70	0-20	0-5	0-30	0-100

Примітки. 1. Відповідно до «Положення про кредитно-модульну систему навчання в НУБіП України», затвердженого ректором університету 03.04.2009 р., рейтинг студента з навчальної роботи $R_{нр}$ стосовно вивчення певної дисципліни визначається за формулою

$$0,7 \cdot (R^{(1)}_{зм} \cdot K^{(1)}_{зм} + \dots + R^{(n)}_{зм} \cdot K^{(n)}_{зм})$$

$$R_{нр} = \frac{\dots}{K_{дис}} + R_{др} - R_{штр},$$

де $R^{(1)}_{зм}, \dots, R^{(n)}_{зм}$ – рейтингові оцінки змістових модулів за 100-бальною шкалою;

n – кількість змістових модулів;

$K^{(1)}_{зм}, \dots, K^{(n)}_{зм}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для відповідного змістового модуля;

$K_{дис} = K^{(1)}_{зм} + \dots + K^{(n)}_{зм}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі;

$R_{др}$ – рейтинг з додаткової роботи;

$R_{штр}$ – рейтинг штрафний.

Наведену формулу можна спростити, якщо прийняти $K^{(1)}_{3M} = \dots = K^{(n)}_{3M}$. Тоді вона буде мати вигляд

$$R_{HP} = \frac{0,7 \cdot (R^{(1)}_{3M} + \dots + R^{(n)}_{3M})}{n} + R_{DP} - R_{ШТР}.$$

Рейт инг з додат кової робот и R др додається до **R нр** і не може перевищувати 20 балів. Він визначається лектором і надається студентам рішенням кафедри за виконання робіт, які не передбачені навчальним планом, але сприяють підвищенню рівня знань студентів з дисципліни.

Рейт инг шт рафний R штр не перевищує 5 балів і віднімається від **R нр**. Він визначається лектором і вводиться рішенням кафедри для студентів, які матеріал змістового модуля засвоїли невчасно, не дотримувалися графіка роботи, пропускали заняття тощо.

2. Згідно із зазначеним Положенням **підготовка і захист курсового проекту (роботи)** оцінюється за 100 бальною шкалою і далі переводиться в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (Наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

10. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань

студентами

1. Поняття транспорту.
2. Роль транспорту в історії цивілізації.
3. Напрямки розвитку транспорту.
4. Поняття і сутність транспортного комплексу України.
5. Значення транспортного комплексу.
6. Історія розвитку транспорту.
7. Поняття і компоненти транспортної системи України, її властивості.
8. Характеристика окремих видів транспорту.
9. Транспортне право як наука і як галузь права.
10. Методологія транспортного права. Структура норм транспортного права.
11. Транспортне право України та його властивості
12. Ознаки транспортного права.
13. Предмет транспортного права
14. Функція та принципи транспортного права
15. Характеристика Статутів окремих видів транспорту.
16. Джерела транспортного права, їх види.
17. Основні транспортні нормативно-правові акти.
18. Поняття і сутність транспортних правовідносин.
19. Ознаки транспортних правовідносин.
20. Структура Міністерства інфраструктури в Україні..
21. Поняття і зміст митної справи.
22. Поняття, предмет та метод правового регулювання митного права.
23. Джерела митного права.
24. Поняття і види норм митного права.
25. Митні правовідносини.
26. Поняття і зміст митної політики.
27. Набуття чинності законів і інших нормативно – правових актів з питань митної справи їх дія в часі.
28. МКУ (Митний Кодекс України) – основне джерело митного права. Його значення, зміст і структура.
29. Принципи митного регулювання.
30. Міжнародна співпраця з питань митної справи.
31. Організаційно-правові засади діяльності органів доходів і зборів України.
32. Структура, завдання і функції Департаменту митної служби Міністерства доходів і зборів України.
33. Регіональна митниця, митниця і митний пост.
34. Підготовка та прийняття управлінських рішень в митній службі.
35. Митна вартість: завдання і функції.
36. Взаємодія митних органів з іншими державними органами
37. Посадові особи митних органів України, їх правовий статус.
38. Прийом на службу в органи доходів і зборів України.
39. Атестація посадових осіб митних органів України.
40. Присвоєння спеціальних звань, припинення служби в митному органі.
41. Правовий і соціальний захист посадових осіб митних органів України.

42. Підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації працівників митної служби України.
43. Застосування фізичної сили, спеціальних засобів і зброї посадовцями митної служби України.
44. Поняття митної території, митного кордону України.
45. Основні принципи переміщення товарів і транспортних засобів.
46. Переміщення фізичними особами валюти готівкою, банківських металів.
47. Пропуск і оподаткування товарів, що вивозяться громадянами за межі митної території України.
48. Пропуск і оподаткування товарів, що вивозяться громадянами на митну територію України.
49. Переміщення через митний кордон України товарів, що містять об'єкти права інтелектуальної власності.
50. Поняття, вибір та зміна митного режиму.
51. Імпорт, реімпорт, відмова на користь держави.
52. Експорт, реекспорт, знищення або руйнування.
53. Тимчасове ввезення (вивезення), транзит.
54. Переробка на митній території, переробка за межами митної території.
55. Митний склад.

Примірний пакет завдань до заліку/ екзамену:

Білет № 1

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС – Бакалавр Спеціальність – 275 «Транспортні технології (на автомобільному транспорті)»	Кафедра Адміністративно го та фінансового права 2022-2023 н.р.	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1 з дисципліни « Основи митного законодавства та транспортне право »	Затверджую Зав. кафедри _____ (підпис) Курило В.І. _____ 2022 р.
Екзаменаційні запитання			
- Охарактеризуйте митний режим «Тимчасовий ввіз». - Параметри та юридичні властивості аеродромів та аеропортів.			
Тестові завдання			
1. Вищий орган державної влади у митній сфері: а) Державна митна служба; б) Державна фіскальна служба; в) Міністерство фінансів України; г) Міністерство доходів і зборів України.		6. Що таке митна вартість? а) Вартість товару за кордоном; б) Вартість товару всередині країни; в) Вартість сплачуваного мита; г) Сумарна вартість товару.	
2. Адміністративні стягнення у вигляді попередження, штрафу можуть бути накладені не пізніше як через:: а) 1 місяць; б) 3 місяці. в) 6 місяців г) 1 рік		7. Заходи нетарифного регулювання застосовуютьс я: а) лише при імпорті товарів; б) лише при експорті товарів. в) як при імпорті, так і при експорті.	
3. Україна набула повноправного членства у ФАО у:		8. Надайте визначення Вид платежу, що стягується з товарів, які	

а) 2003; б) 2009; в) 2012.	перетинають митний кордон держави (ввезених, тих, що вивозять або надходять транзитом) – це....
4. Митному контролю підлягають:: а) усі товари і транспортні засоби, що переміщуються через митний кордон України; б) підозрілі товари і транспортні засоби, що переміщуються через митний кордон України в) вибіркові товари і транспортні засоби, що переміщуються через митний кордон України	9.Заходи нетарифного регулювання застосовуютьс я: а) лише при імпорті товарів; б) лише при експорті товарів; в) як при імпорті, так і при експорті..
5. Стандарт BRS спрямований на забезпечення безпеки продукції і встановлює вимоги до системи: а) менеджменту якості й гігієни виробничого середовища; б) менеджменту якості й гігієни складів; в) менеджменту якості й гігієни торгівельних місць.	10. Митному контролю підлягають: а) усі товари і транспортні засоби, що переміщуються через митний кордон України; б) підозрілі товари і транспортні засоби, що переміщуються через митний кордон України; в) вибіркові товари і транспортні засоби, що переміщуються через митний кордон України.

(підпис)

Надія СТАСЮК

11. Рекомендована література

Основна

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - № 30.
2. Митний Кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2012
3. Діхтієвський П.В. Митне право: навчально-методичний посібник для самостійного визначення дисципліни / П.В. Діхтієвський, Д.В. Шаповалов. – К.: КНЕУ, 2008. – 160 с
4. Повітряний кодекс України від 04.05.1993 р. // ВВР. - 1993. - № 25. - Ст. 274.
5. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // ВВР. - 1995. - № 47. - Ст. 349.
6. Митний кодекс України від 11.07.2002 р. // ВВР. - 2002. - № 38-39. - Ст. 288.
7. Цивільний кодекс України // ВВР. - 2003. - № 40, 41. - Ст. 356.
8. Господарський кодекс України // ВВР. - 2003. - № 18-22. - Ст. 144.
9. Бережнюк І.Г. Регулювання митної справи: підруч. для студ. ВНЗ/ І.Г. Бережнюк. – Хмельницький: Інтрада. 2007. 311 с.
10. Приймаченко Д.В. Митна політика держави та її реалізація митними органами / Державна митна служба України, Академія митної служби України. – Д.: Академія митної служби України, 2006. – 332 с.
11. Бойко В.М. Митна справа України: Підруч. для студ. вищ. навч. закл.: у 3 т. – К.: 2006

Додаткова

1. Терещенко С.С. Основи митного законодавства України. Питання теорії та практики зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посіб. для студ. вищих та серед. спец. навч. закладів. – К.: ЗАТ "Август". 2001. – 421 с.
2. Діковська І.А. Місце договору повітряного чартеру у системі приватно-правових договорів // Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць. Випуск 125. Правознавство. - 2001. - с. 35-39.

Інтернет-джерела

1. Офіційний сайт Верховної Ради України - <http://zakon.rada.gov.ua>